

OPPI-ISIÄ IV B

Väinö Hotti

(nettikuva)

RISTO SANTALA

18.5.1929 – 26.9.2012

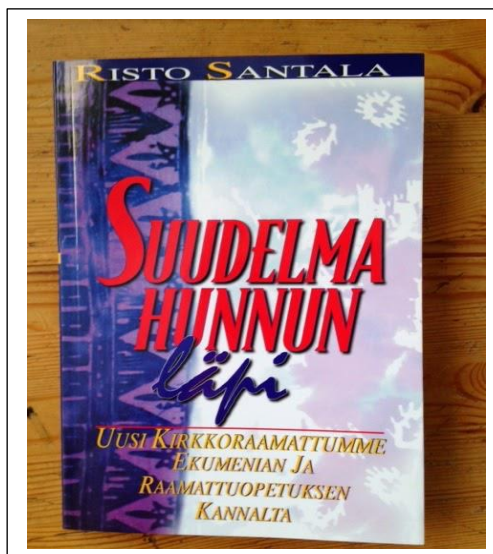
Väliotsikot, kommentit ja teh. VHn

SUUDELMA HUNNUN LÄPI

Risto Santala, Kuva ja Sana, 1998, s.151.

JOHDANTO

UUTTA VUODEN 1992 kirkkoraamattua on nyt luettu jo yli viisi vuotta. Se on saanut osakseen arvostusta ja arvostelua. Moni on käyttänyt tässä tarkkailussa hyväkseen myös tietokonetestiä. Kun vertaa sitä vuoden 1938 raamatunkäännökseen, joutuu hämmästelemään eräitten keskeisten käsitteiden suurta katoa. *Sielu*-sana esiintyi edellisessä Raamatussa **322** kertaa ja nyt vain **65** jakeessa. Aikamme uskontokeskustelun keskeinen käsite *vanhurskaus* toistuu johdannaisineen vuoden 1938 käännöksessä **575** jakeessa ja nyt vain **298** kertaa. Myös *armo*-sana, joka oli aiemmassa käännöksessä vielä **455** jakeessa, toistuu nyt vain **394** kertaa. Tämä armon muuttaminen toiseksi käsitteiksi häiritsee varsinkin liturgisessa käytössä toistuvissa jakeissa. Kaikilla näillä ratkaisuilla näkyy olleen omat teologiset perustelunsa...

(nettikuva)

(nettikuva)

Uusi Kirkkoraamattumme poikkeaa sanavalinnoiltaan niin radikaalisti muista vieraskielisistä käännöksistä, että jo se herättää omat epäilyksensä. Vaikka käännöstä on mainostettu kielellisesti onnistuneeksi, se sisältää häiritsevän runsaasti lisäsanoja ja tulkintaa, jota ei löydy alkuteksteistä. Näin sen dynaaminen luonne häiriintyy. Lukija joutuu harkitsemaan, voiko sitä käyttää ekumeenisissa keskusteluissa ja lähetyskentillä...

Heinolassa 17.3.1998

Risto Santala

SUUELMMA HUNNUN LÄPI

Uusi raamatunkäännös ilmestyi 1992. Nyt kun alkupölyt ovat laskeutuneet, on aika objektiiviseen arviointiin. Tähän haastavaan tehtävään tuskin voimme löytää sopivampaa miestä kuin rovasti Risto Santala. Hän on paneutunut asiaan kirjassaan **"Suudelma hunnun läpi" (Kuva ja Sana, 1998)**. Tämä on kirja, jonka toivoisi jokaisen Suomen uskovan, niin teologin kuin maallikonkin, lukevan. Asiaa on käsitelty kiihkottomasti asiantuntemuksella. **Toisaalta Santala käsittelee aihettaan kuolemanvakavasti, toisaalta kirjassa kukkivat myös huumorin kukkaset.** Arvostettu opettaja pystyy kirjoittamaan vakavasta aiheesta pilke silmäkulmassa.

Asiantuntijan tekstiä

Rovasti Risto Santala ei paljon esittelyjä kaipaa. Hän on kautta maan tunnettu ja tunnustettu sananjulistaja, opettaja ja kirjailija. Samalla hänet jokseenkin **yksimielisesti luetaan sekä Israelin että heprean kielen tuntijoiden ykkösmiehiin.** Santala on kotimaan lisäksi toiminut Suomen Lähetysseuran heprealaisen työkeskuksen ja koulun opettajana Jerusalemissa. Hän on tehnyt varsinaisen elämäntyönsä hepreaksi Israelissa. Suomessa hän toimi 7 vuotta Helsingin Raamattukoulun rehtorina ja tämän jälkeen Lahden Joutjärven kirkkoherrana, josta virasta hän jäi eläkkeelle v.1992. Santala on julkaissut eri kielillä yli 20 kirjaa Raamatun aiheisiin liittyen.

Teoksen luotettavuutta ja painoarvoa on omiaan lisäämään vielä se, että Santala herätysliikkeisiin tai muihin uskonnollisiin ryhmiin sitoutumattomana ei ole laatinut teosta kenenkään "tilauksesta".

Tämän kirjan nimi perustuu Israelin kansallisrunoilija **Hajim Nahman Bialikin** sanontaan:

"Raamatun lukeminen muulla kuin alkukielellä on kuin suutelisi morsianta hunnun läpi" (emt.11).

On mielenkiintoista ja suuri kunnia päästä retkelle Raamatun maailmaan näin luotetun ja turvallisen henkilön opastamana!

Vanha käännös erinomainen

Se, että kaikki käännökset ovat "likiarvoja", ei kuitenkaan vapauta kääntäjiä vastuusta: heidän tulee pyrkiä työssään mahdollisimman lähelle alkutekstiä! Periaatteenahan tulee olla, että Raamattu on Jumalan sanaa ja ilmoitusta, jota ihmisen ei ole lupa muuttaa, ei lisäämällä eikä vähentämällä, Ilm.22:18-19. Santala käsittelee aihetta lujalla otteella, mutta maltillisesti. Tarvittaessa myös uusi käännös saa tunnustusta. **Kokonaisnäkemys on kuitenkin selvä: vanha (1938) käännös ajaa kirkkaasti edelle.**

"Edellisen Kirkkoraamattumme kielellinen ja merkityso pillinen taso ovat olleet niin kovaa luokkaa, että sitä voitane e pitää yhtenä maailman parhaista käännöksistä" (21).

Santalan mielestä uusi käännös poikkeaa radikaalisti muista vieraskielisistä käännöksistä, ja tekee näin sen käytön kansainvälisissä yhteyksissä vaikeaksi. Tähän liittyy mm. se, että käännös sisältää **paljon lisäsanoja**, joita turhaan etsii alkutekstistä.

Toimeksianto riittävän selkeä

Komitealle annetut käännösohjeet **olisivat edellyttäneet parempaa lopputulosta**. Ohjeissa mm. mainittiin, että käännöksen tuli välittää

"mahdollisimman tarkoin alkutekstin asiasisältö ja sen emotionaalinen sisältö". Samoin annettiin ohjeeksi, että "teologisesti keskeisissä kohdissa" oli "vältettävä lukijan sitomista vain yhteen tulkintaan" ja "pyrittävä siihen, että jos alkuteksti on moniselitteinen, myös käännöksessä voisi lukea useampia erilaisia tulkintoja" (25).

Santala toteaa, ettei näihin alkuperäisiin piirustuksiin usein palattu eikä niitä noudatettu.

Puutteelliset lähtökohdat

Santalan mielestä käännöstyöhön lähdettiin keppoisin eväin. Jo käännöskomitean koostumus antoi syytä arvostelulle:

*"Käännöskomitean käännösyksiköt ja periaatteet vahvistettiin keväällä 1975. Tällöin muodostettiin 28 erillistä käännösyksikköä. Niissä esiintyi 18 nimeä, joista kolmannes edustaa suomen kielen taitajia...**Pääosin käännösyksiköissä ei ollut lainkaan teologeja**" (63).*

-Eiköhän tässä liene kysymyksessä **regimenttien karkea sekoittaminen** (VH:n huom.).

Edelleen kaikki käännöskomiteaan valitut teologit **eivät opillisessa mielessä olleet tehtävänsä mittaisia:**

*"Raamatunkäännöskomitean sihteeri, dosentti **Aarne Toivanen** esitti Kotimaa - lehdessä 7.8.1992 oudon päätelmän:*

*'Minulle on tullut se vakaumus, että olisi kirkolle ja kristittyjen elämälle erittäin suuri voitto se, jos Raamattu nähtäisiin **täysin** maallisena ja **täysin** historiallisena kirjana`"* (28).

Hepreankielen puutteellisen hallinnan Santala näkee yhtenä merkittävimmistä epäonnistumiseen johtaneista syistä:

*"Prof. **Ilmari Soisalon-Soininen** toimi miltei kaikissa tarkastusjaostoissa. Hän on kreikkalaisen Septuagintan parhaita tutkijoita, **mutta hänen hepreankielen taitonsa on perin rajoitettua. Sama arkaluontoinen huomio koskee myös Sollamoaa, kirkolliskokouksen aktiivisinta keskustelijaa. Tässä ei sinänsä ole mitään pahaa. Mutta käännöskomitean tuli käyttää lähinnä heprealaista alkutekstiä. Septuaginta oli tarkoitettu kaikkine lisineen alkujaan aikansa pakanamaailmalle. Siksi juutalaiset kommentaarit eivät vetoa siihen lainkaan**" (42-43).*

Prof. **Sollamo** joutuu Santalan kirjassa ryöpytyksen kohteeksi sekä puutteellisen kielitaidon että **ennen muuta liberaalisten harhojensa takia. Näyttää siltä, että Santala vyöryttää melkoisen osan käännöstyön epäonnistumisen vastuusta Sollamon harteille.**

Asiantuntijat syrjäytettiin

Risto Santala tuo esille, että "asiantuntijoitakin" olisi ollut käytettävissä.

*"Jos esim. koko elämäntyönsä hepreaksi tehnyt tri **Aili Havas**, joka kuoli vuonna 1988, olisi ollut mukana edes tarkistuskomiteassa, työn tulos olisi toisenlainen" (63).*

Olisiko myös **Mirja Ronningin** asiantuntemus ollut käytettävissä?

"Suurin vahinko Kirkkoraamattumme käännöstyölle koitui siitä, että Israelissa toimivan Kaarlo Syvännön tytär, Mirja Ronning, ei voinut hyväksyä komitean pinnallista asennetta, joka koski tekstin kielellisiä ongelmia ja teologisia ratkaisuja. Näin hän alkoi 1986 erillisen käännösprojektin, joka tukeutuu mm. heprean käsitteiden tietokoneanalyysiin, joissa tarkkaillaan heprean käsitteiden käyttöiheyttä eri yhteyksissä. Hän käyttää avustajina myös juutalaisia asiantuntijoita" (64).

Piispa **Rimpiläinen** totesi käännöstyön valmistuttua:

"se on minusta kuitenkin selvää, että yhden Raamatun aika on ohi!" (139).

Tämä lienee totta. Jos em. henkilöt ja varsinkin **Risto Santala** olisivat päässeet vaikuttamaan ko. käännökseen, emme todennäköisesti olisi nykyisessä, uskovien joukkoa entistäkin enemmän hajalle lyövässä tilanteessa. Tulevien käännösten myötä nykyinen käännös menettänee jatkuvasti arvovaltaansa. Uusi käännös tehtiin aivan todennäköisesti "suomalaisessa itseriittoisuudessa" - ja tuloksenhan me tiedämme.

Sujuvuus ja luotettavuus

Santala arvostaa sujuvaa kieltä, mutta tämä ei saa johtaa luotettavuudesta tinkimiseen. Luotettavuuden kriteeri on luonnollisesti käännöstekstin suhde alkukieleen:

"Periaatteessa käännöksen arvo voidaankin punnita vain, jos se muutetaan uudelleen alkukielelle" (14).

"Oikeat kielelliset ratkaisut ovat mahdollisia vain, jos tuntee heprean ilmaisut sisältäpäin. Niitä voi myös tarkentaa seuraamalla varsinaisten ´mannansyöjien` keskustelua asiasta, sillä juutalaiset ovat olleet aina tarkkoja oikeista kielellisistä ratkaisuista" (39).

"Tähän toisaalta kuuluu olennaisena osana sen tarkkaaminen, kuinka "isämme uskoivat ennen": "mitä perinteinen kirkon traditio on nähnyt Pyhässä sanassa varsinkin sen luovuttamattomien peruskysymyksien osalta" (28).

"Vanhan testamentin käännöksessä on noudatettava erittäin tarkkaa käsiteuskollisuutta, koska emme tunne sen historiallista taustaa niin hyvin kuin Uuden testamentin osalta. Uuden testamentin puolella taas pienetkin seikat liittyvät rabbinistisen kirjallisuuden tutuksi tekemiin asioihin ja alkukirkon välittämiin tietoihin. Myös UT:n ymmärtämisen tulee kyllä perustua ensisijaisesti sen tarkkaan käännökseen eikä aikamme rajoitettuun esiyymmärrykseen" (115).